I Ogólnopolskie Stowarzyszenie
Publicznych i Niepublicznych Żłobków
i Klubów Dziecięcych

RADY PORADY #37

Komunikacja niewerbalna. Jak komunikują się z nami najmłodsi?

wyjaśnia:
Natalia Trzebońska
psycholog

swietokrzyskaakademiawsparcia.pl

Zadanie realizowane w ramach Projektu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026” współfinansowanego ze środków budżetu państwa.

I Ogólnopolskie Stowarzyszenie
Publicznych i Niepublicznych Żłobków
i Klubów Dziecięcych

Czym jest komunikacja niewerbalna?

Komunikacja niewerbalna to przekazywanie informacji bez użycia słów. W taki sposób dziecko w pierwszych latach życia może sygnalizować swoje:

- podstawowe potrzeby fizjologiczne,
- emocje oraz stany psychiczne,
- zainteresowanie otaczającym światem.

Jest ona **fundamentem porozumiewania się** najmłodszego człowieka z całym otoczeniem.

Zadanie realizowane w ramach Projektu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026" współfinansowanego ze środków budżetu państwa.

I Ogólnopolskie Stowarzyszenie
Publicznych i Niepublicznych Żłobków
i Klubów Dziecięcych

Jak porozumiewają się dzieci do 3. roku życia?

Dla dzieci na tym etapie rozwoju mowa niewerbalna jest **kluczową formą kontaktu**. W pierwszym roku, gdy dziecko nie potrafi jeszcze mówić, stanowi ona podstawę rozwoju dalszych umiejętności społecznych.

Przejawy mowy niewerbalnej u maluchów najczęściej można zauważyć w:

- geście wskazywania palcem,
- odwzajemnianym uśmiechu,
- unikaniu kontaktu wzrokowego,
- zaciskaniu pięści.

Zadanie realizowane w ramach Projektu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026” współfinansowanego ze środków budżetu państwa.

I Ogólnopolskie Stowarzyszenie
Publicznych i Niepublicznych Żłobków
i Klubów Dziecięcych

Symboliczne gesty

W miarę rozwoju dziecka rodzice mogą zastanawiać się, jakie znaczenie mają niektóre wykonywane przez nie gesty. Jest tak, ponieważ podlegają one ciągłej modyfikacji. Maluch reaguje na otoczenie, sprawdza reakcje innych na własne działania i dostosowuje swoje zachowanie do postawy dorosłych w jego najbliższej przestrzeni.

Dziecko, zaczynając uczęszczać do żłobka, także **uczy się nowych sposobów komunikacji niewerbalnej**, ponieważ uważnie obserwuje inne dzieci oraz opiekunów.

Zadanie realizowane w ramach Projektu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026” współfinansowanego ze środków budżetu państwa.

I Ogólnopolskie Stowarzyszenie
Publicznych i Niepublicznych Żłobków
i Klubów Dziecięcych

Odczytywanie sygnałów, czyli możliwość uniknięcia kryzysu

Wielu trudnym zachowaniom małego dziecka można zapobiec właśnie poprzez **odczytywanie niewerbalnych sygnałów**. Pocieranie oczu czy zatykanie uszu mogą stanowić poważny sygnał przeciążenia, które cały czas narasta.

Jeśli dorosły w porę zauważy i zinterpretuje ten znak jako przejaw zmęczenia, może przeciwdziałać całkowitemu wyczerpaniu się zasobów, które najczęściej skutkuje wybuchem płaczu lub złości.

Zadanie realizowane w ramach Projektu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026” współfinansowanego ze środków budżetu państwa.

I Ogólnopolskie Stowarzyszenie
Publicznych i Niepublicznych Żłobków
i Klubów Dziecięcych

Konsekwencje niedostrzegania mowy niewerbalnej

Czasami pomimo dobrych chęci trudno jest dostrzec wszystkie komunikaty wysyłane przez małego człowieka. Maluch może wtedy chcieć zwrócić uwagę na siebie oraz swoje potrzeby poprzez zachowania skrajne i impulsywne.

Poczucie zmęczenia lub zagubienia może powodować złość czy smutek u dziecka. Ze względu na **brak możliwości porozumiewania się w inny sposób** maluch może gorzej tolerować frustrację z tym związaną.

Zadanie realizowane w ramach Projektu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026" współfinansowanego ze środków budżetu państwa.

I Ogólnopolskie Stowarzyszenie
Publicznych i Niepublicznych Żłobków
i Klubów Dziecięcych

Komunikacja niewerbalna w żłobku

Komunikaty niewerbalne w żłobku **odgrywają znaczącą rolę** i o ile świadomość tej formy porozumiewania się u dzieci jest bardzo istotna, to warto też zwrócić uwagę na ten obszar u dorosłych.

Maluchy aktywnie odczytują sygnały pochodzące z otoczenia, dlatego też takie elementy jak:

- spokojna oraz otwarta postawa ciała,
- powolne ruchy pozbawione impulsywnych gestów,
- łagodna i wesoła mimika,

bezpośrednio **wspierają komunikację** z najmłodszymi.

Zadanie realizowane w ramach Projektu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026” współfinansowanego ze środków budżetu państwa.

I Ogólnopolskie Stowarzyszenie
Publicznych i Niepublicznych Żłobków
i Klubów Dziecięcych

Uważność na sygnały

Kluczem do dobrze rozwiniętej komunikacji niewerbalnej u dzieci jest **uważność dorosłego**. Cecha ta stanowi fundament pod resztę procesu.

Nawet pomimo nieświadomości znaczenia niektórych sygnałów wysyłanych przez dziecko, sama obecność i zainteresowanie tym, co maluch ma nam do przekazania, stanowić będzie największą wartość w relacji.

Zadanie realizowane w ramach Projektu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026" współfinansowanego ze środków budżetu państwa.